

Sygn. akt I PK 245/15

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa E. K.
przeciwko Urzędowi Miasta Częstochowy w C.
o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę z
winy pracownika,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 lipca 2016 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie
z dnia 7 maja 2015 r., sygn. akt IV Pa 15/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie
wyrokiem z dnia 7 maja 2015 r. oddalił apelację powódki E. K. od wyroku Sądu
Rejonowego w Częstochowie z dnia 5 grudnia 2013 r., którym oddalono powództwo
przeciwko Urzędowi Miasta w C. o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem
rozwiązania umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia z winy
pracownika.

W wyrokach sądów *meriti* przyjęto, że poza sporem pozostawało, iż
powódka w dniu 4 lutego 2013 r. wypełniła za K. P. druk wniosku do Centralnej
Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej z właściwie podanymi kodami
PKD, opatrzyła datą 1 luty 2013 r. i podpisała się imieniem i nazwiskiem K. P..

Następnie po przybiciu na wniosku pieczętki Urzędu ze zmienioną datą dzienną 1 lutego 2013 r. potwierdziła dane wnioskodawczyni K. P. własnoręcznym podpisem i imienną pieczętką, a następnie wprowadziła wniosek do CEIDG. A zatem zachowanie powódki było sprzeczne z obowiązującymi w Urzędzie procedurami, a nadto wypełniało znamiona przestępstwa z art. 270 k.k., zgodnie z którym kto w celu użycia za autentyczny, podrabia lub przerabia dokument lub takiego dokumentu jako autentycznego używa podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Wobec tego, w ocenie Sądu Okręgowego, zgodne z prawem było rozwiązanie umowy o pracę z powódką w trybie art. 52 § 1 pkt 2 k.p. i art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 902). Pracodawca może bowiem rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w razie popełnienia przez pracownika w czasie trwania umowy o pracę przestępstwa, które uniemożliwia dalsze zatrudnienie go na zajmowanym stanowisku, jeżeli przestępstwo jest oczywiste lub zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem. Sąd Okręgowy wskazał ponadto, że na zgodność z prawem oświadczenia woli pracodawcy nie wpływa umorzenie postępowania karnego z uwagi na znikomy stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniosła powódka, zaskarżając wyrok w całości i domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Skarga kasacyjna została oparta na naruszeniu prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 52 § 1 pkt 2 k.p. i bezzasadne przyjęcie, że jedynie uniewinnienie wyklucza oczywistość popełnienia przestępstwa oraz naruszenie przepisów postępowania przez: a) brak zawieszenia postępowania w pierwszej instancji do czasu zakończenia sprawy karnej i pominięcie dowodu z akt sprawy karnej, b) wybiórcze oraz stronnicze przytoczenie argumentacji zawartej w opinii zakładowej organizacji związkowej, c) oczywiście błędne uzasadnienie, że pracodawca w dacie rozwiązania umowy o pracę nie miał możliwości ustalenia i oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu, a w konsekwencji, czy oczywistym jest zaistnienie przestępstwa, ponieważ takie rozumowanie kłóci się z

doświadczeniem życiowym, zasadą domniemanie niewinności oraz domniemaniem dobrej wiary.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymagającego odpowiedzi na pytanie czy zachodzi oczywistość popełnienia przestępstwa w rozumieniu art. 52 § 1 pkt 2 k.p. jako podstawy zwolnienia dyscyplinarnego pracownika w warunkach, gdy Sąd Okręgowy w Częstochowie w wyroku z dnia 8 stycznia 2014 r. (VII Ka 1046/13), uchylającym wyrok Sądu pierwszej instancji, w którym warunkowo umorzono postępowanie karne wobec powódki, rozważyła możliwość zaistnienia kontratypu z art. 29 k.k. oraz w dalszej kolejności przypadku „znikomości” z art. 1 § 2 k.k., organizacja związkowa sprzeciwia się zwolnieniu z uwagi na całokształt okoliczności czynu, a w ostateczności zapada prawomocny wyrok karny umarzający bezwarunkowo postępowanie wobec znikomości z art. 1 § 2 k.k. – „co pełnomocnik powódki zapowiedział w pozwie jako plan minimum do wykonania, czego pozwany nie chciał zauważyć zwalniając powódkę z pracy w okresie przedemerytalnym, która wzorowo przepracowała swoje życie zawodowe. Ponadto, jeżeli czyn powódki nie stanowi przestępstwa, jak na tłuście wskazał Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku, to oczywistość popełnienia przestępstwa nie jest widoczna”, a skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Pozwany Urząd Miasta w C. w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), jeżeli zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania powinien wykazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionej w tym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

W tym kontekście należy wskazać, że podstawowym celem instytucji przedsądu jest rozważenie, czy w skardze kasacyjnej podniesiono okoliczności, których rozważenie przez Sąd Najwyższy będzie wkładem w rozwój prawa i zapewnienia jednolitości jego wykładni sądowej. Tylko wtedy wykazany zostaje publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 9 listopada 2005 r., V CSK 70/05, LEX nr 1405380; z dnia 2 sierpnia 2007 r., III UK 49/07, LEX nr 898321; z dnia 2 grudnia 2011 r., II UK 165/11, LEX nr 1646601). Wymaganie dotyczące przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma umożliwić stronie wnoszącej skargę przekonanie Sądu Najwyższego o istnieniu przesłanek, na których opiera się wstępne badanie skargi pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06, LEX nr 18975). Dla spełnienia obowiązku określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest przedstawienie argumentacji przekonującej o potrzebie przyjęcia jej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

W rozpoznawanej sprawie skarżąca powołała się na dwie przesłanki z określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a to występowanie zagadnienia prawnego i jednocześnie wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Taka sytuacja wymaga na wstępie uwagi o charakterze porządkującym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi, a można wręcz stwierdzić, że jest błędem logicznym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990; z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, LEX nr 1523355; z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903).

Gdy idzie o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to zagadnieniem prawnym jest takie zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub z uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także generalnie-abstrakcyjne znaczenie dla osądu innych przedmiotowo podobnych spraw. Sformułowanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej wymaga zatem wskazania przepisów prawa, w związku z którymi zostało określone i przedłożenia argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. W konsekwencji sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do znaczenia uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest działanie w interesie indywidualnym, lecz w interesie powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i w celu ujednolicania praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883, z dnia 2 grudnia 2014 r., V CSK 284/14, LEX nr 1598714; z dnia 21 kwietnia 2015 r., II UK 317/14, LEX nr 1678961).

Sformułowane przez skarżącą zagadnienie prawne, tego kryterium nie spełnia. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca nie zawarła argumentacji przemawiającej za istotnością zagadnienia prawnego oraz nie zawarła wywodu jurydycznego bowiem za taki wywód nie można uznać „wyrywkowe przytoczenie ustaleń faktycznych dokonanych przez

Sądy obu instancji”. Ponadto podkreślenia wymaga, iż Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 lutego 1982 r., I PRN 1/82 (OSNC 1982 nr 8-9, poz. 31) oraz z dnia 27 kwietnia 1993 r., I PRN 27/93 (M.Prawn. 1993 nr 2, poz. 54) stwierdził, że uniewinnienie pracownika w procesie karnym od popełnienia w czasie trwania umowy o pracę przestępstwa, które uniemożliwia dalsze zatrudnienie go na zajmowanym stanowisku, ma ten skutek, że w razie rozwiązania umowy o pracę na podstawie art. 52 § 1 pkt 2 k.p. organy rozstrzygające spór o roszczenia pracownika wynikające z niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia, dokonując oceny danego zdarzenia, nie mogą ustalić „oczywistości” przestępstwa przez wymienionego pracownika. Skarżąca nie została uniewinniona przez sąd karny od popełnienia zarzucanego jej przestępstwa z art. 270 k.k., bowiem postępowanie karne zostało umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w związku z art. 1 § 2 k.k. Zgodnie z art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy społeczna szkodliwość czynu jest znikoma. Ustawodawca w cytowanym powyżej przepisie odrębnie wymienił znikomą społeczność czynu jako przesłankę procesową pomimo klauzuli ogólnej przewidzianej w art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. Okolicznością uzasadniającą taki zabieg jest konieczność oddzielenia tej przesłanki od pozostałych przesłanek powodujących nieprzystępność czynu, gdyż stwierdzenie przez sąd karny w danej sprawie znikomej szkodliwości czynu nie powoduje uniewinnienia na etapie postępowania sądowego. Sąd, po dokonaniu ustalenia znikomej społecznej szkodliwości zarzucanego czynu, zgodnie z art. 414 § 1 k.p.k. zdanie pierwsze wydaje wyrok umarzający postępowanie. A zatem przesłanka o charakterze materialnym ujęta w art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. odnosi się do sytuacji, w których popełniony został czyn zabroniony wyczerpujący wszystkie określające go znamiona. Jak wskazuje się w piśmiennictwie, było to podyktowane chęcią innego potraktowania w postępowaniu karnym czynu, który formalnie wypełnia znamiona przestępstwa, a także jest – choć w stopniu tylko znikomym – społecznie negatywny. Na te okoliczności zwraca uwagę Sąd Rejonowy w Częstochowie w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2014 r. (IV K 76/14) utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 13 lutego 2015 r. (VII Ka 1105/14), do którego odwołuje się skarżąca, podnosząc,

że „została zwolniona z pracy dyscyplinarnie, a więc w pewnym sensie poniosła karę za swój czyn”.

Odnosząc się natomiast do przywołanej w rozpoznawanej skardze przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy stwierdzić, że w judykaturze przyjmuje się, iż oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063). Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, a należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343 oraz z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, LEX nr 1844092 oraz powołane tam orzecznictwo).

Skarżąca nie wykazała wystąpienia tak rozumianej oczywistej zasadności skargi. Ograniczyła się jedynie do stwierdzenia, że „jeżeli jej czyn nie stanowi przestępstwa, jak na tłuście wskazał Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku, to oczywistość popełnienia przestępstwa nie jest widoczna a skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona”. O oczywistej zasadności skargi nie stanowi natomiast przytoczenie z uzasadnienia Sądu drugiej instancji wyrwanego z kontekstu fragmentu, stanowiącego zacytowanie treści art. 1 § 2 k.k. Innego wyводу mającego świadczyć o zasadności skargi widocznej *prima facie* skarga nie zawiera.

Z przedstawionych powyżej względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

